

est verum & debet intelligi in aliis personis extraneis: secus tamen est in marito & uxore; quia si ambo simul tanquam duo rei debendi obligantur, non tenetur uxor in aliquo, nisi pro ea parte, qua utilitas ad eam pervenit, ut in dict. Authentic. si qua mulier, & in Authentic. unde illa sumitur, & hoc est quod voluit expressè nostra lex Tauri, & iste est ejus verus & realis sensus; per quam apertè hodiè corrigitur lex 14. titul. 20. lib. 3. Foro II. & l. 207. in II. styli. quæ idem disponebant quod jus commune, etiam in marito & uxore, sicut in extraneis personis. (x)

Quæro tamen, si maritus & uxor obligantur tanquam duo rei debendi; dato quod contractus & obligatio non valeat respectu uxoris, an in totum valeat respectu mariti? Et firmiter teneo quod sic; quia ratio prohibitionis & annullationis tantum respicit uxorem, non verò maritum: & ista est intentio nostræ legis & in terminis facit bonus text. in leg. Si Titius & Seja. ff. de Fidejuss. & fundatur de jure communi ex sententia Alber. in dict. Authent. si qua mulier. 2. column. qui in terminis hoc videtur decidere.

Item quæro, si uxor intercedat & se obliget tanquam fidejussor, vel cum marito tanquam duo rei debendi, & expressè confiteatur pretium vel debitum in ejus utilitatem versum, an remaneat obligata pro illa parte? Et breviter & resolutive dico quod non; quia inter tam conjunctas personas præsumitur fraus, & quod metu vel amore emanavit confessio. (y) Item etiam videtur inter eos donatio, quæ non valet: Item etiam, quia prædicta jura Authenticorum expressè dicunt, quod manifestè debet constare in utilitatem uxoris versum: ergo talis confessio non valet: Et in expressò ita tenet Alber. in dict. Authent. si qua mulier, Cod. ad Vellejan. penult. column. in fin. & ibi Paul. de Castr. 1. column. 3.

4 Item quæro, quid è converso, si uxor se obligat tanquam principalis, maritus verò tanquam fidejussor, an uxor teneatur & remaneat obligata? Et videtur quod similiter non valeat ejus obligatio; quia quæsito colore videtur fidei jubere & intercedere pro marito, verbis postpositis & mutatis: & in specie ita tenet notabiliter Nicol. de Matta in dict. Authent. si qua mulier. & ibi Bald. 2. column. num. 3. Contra-

(x) Ut etiam animadvertit Matienz. in leg. 9. titul. 3. lib. 5. gloss. 3. num. 1.

(y) Quam etiam ratione reddit Castill. hic verb. Si se probare, & Palac. Rub. num. 5. & pluribus probat Tiraquell. in leg. Si unquam donatione largitus, num. 175. Cod. de Revocandis donationibus, & leg. Connubialibus, glos. 5. quæst. 10. num. 11.

rium tamen & melius tenet ibi Alber. 2. column. versic. sed quid si uxor, post Din. & Albert. & Olofred. quos allegat; imò, quod efficaciter uxor teneatur tanquam principalis, & maritus tanquam fidejussor, nisi fraus & dolus probetur: argumento text. in leg. Seja. mancipia ff. ad Vellejan. & in leg. 3. Codic. ne uxor pro marito. Nec obstant prædicta jura Authenticorum & nostra lex Taur. Quia loquuntur quando uxor se obligavit accessoriè tanquam fidejussor, vel principaliter simul cum marito tanquam duo rei debendi; secus verò quando uxor obligatur principaliter, maritus verò accessoriè tanquam fidejussor, ut in questione proposita.

Tertia conclusio hujus nostræ legis confirmatur ex notabili & singulari doctrina: quia in his, quæ pendunt à nostra sola voluntate, bene prodest & sufficit protestatio; sed in his quæ non pendunt à nostra sola voluntate, sed certo modo per legem disposita sunt, protestatio est nullius momenti, & non relevat protestantem tacitè nec expressè: unde, merito obligatio uxoris est nulla, tanquam non subsistente causa; & protestatio mariti, quæ colligitur ex tali contractu, est nullius momenti, & non relevat protestantem: text. est formalis & expressus in leg. Nesennius. ff. de Negotiis gestis, juncta Glossa ordinaria, in verb. Conventer, & ibi Bartol. 1. column. num. 1. Bald. fin. column. numer. 4. Paul. de Castr. & communiter DD. text. juncta Glossa ordinaria & communi opinione, in leg. Si quis à liberis. §. Si mater. ff. de Liber. agnos. text. in leg. Alimenta, Cod. de Negot. gest. juncta Glossa ordinaria, in verb. Materna pietate, & ibi Bald. Paul. Salyc. & communiter DD. text. in leg. 2. ff. de Doli, except. tenet etiam magistraliter Bart. in leg. Non solum. §. Morre. ff. de Novi oper. n. 7. column. num. 31. versic. Circa quintum, & ibi communiter Moderni, præcipuè Jas. 51. column. num. 26. idem Bartol. in leg. Edita actio penult. column. num. 30. & ibi communiter Moderni. idem Bart. in leg. fin. ff. de Eo quod certo loco, tenet etiam Bald. in leg. unica; Cod. Ut qua desunt advocatis, idem Bald. Paul. de Castr. & alii DD. in leg. 1. §. Editiones. ff. de Electione, idem Bald. notabiliter in cap. Cummana, de Electione, idem Bald. in cap. Præsentium, de Testibus, Jas. notabiliter in leg. fin. Cod.

Cod. de Jure emph. penult. column. tenet etiam & probat Gloss. ordinaria, juncto text. in cap. In rer dilectos de fide instrument. in verb. Salvo in omnibus, & ibi Innocent. Hostiens. Abb. Card. Anchar. & communiter DD.

6 Quarta conclusio hujus nostræ legis apertè est correctoria juris communis: nam de jure communi in tantum uxor non poterat intercedere & se obligare tanquam fidejussor pro marito, ut procederet etiam pro debito fiscali: text. est in dict. Authent. ut nulli judic. liceat hab. §. Et illud collat. 9. text. in dict. Authent. si qua mulier, Cod. ad Vellejan. ibi: Sive privatim, sive publicum sit debitum, & ibi Glossa ordinaria, & communiter DD. quia præferbatur privilegium & commodum privatim & particulare uxoris favore dotis & sexus, ipsi debito fiscali & publico: Hodiè tamen nostra lex apertè vult & determinat contrarium, imò, quod uxor possit obligari tanquam fidejussor vel correa pro debito publico & fiscali. Et per hæc remanet ista lex utiliter & magistraliter expedita.

TEXT. LXII.

Ninguna muger por ninguna deuda que no descienda de delicto pueda ser presa, ni detenida, si no fuere conosciadamente mala de su persona.

Id est:

Nulla mulier pro ullo debito non proveniente ex crimine possit trahi in carcerem aut ibidem detineri, nisi notoriè sit mala vita.

COMMENTARIUM

In Legem LXII.

SUMMARIUM.

- 1 Mulier non potest incarcerari pro debito civili.
2 Mater que est nutrix & curatrix filiorum, penult. column. & ibi Salyc. & communiter DD. idem

(2) Vide Dueñas reg. 312. ubi plures concordantes citat Planza de Delictis cap. 24. num. 11. Marienz. in leg. 10. titul. 3. lib. 5. Recop. in princ.

(A) Idem docent Palac. Rub. Castill. & Cifuent. hic, Covarrub. de Sponsal. 1. part. cap. 8. §. 11. in fin. Planza de Delictis cap. 34. num. 10. & 13. Archidiaconus in cap. Dissimulus 18. quæst. 2. Aviles in Proemio pratorum, num. 27. Matienz. in leg. 10. tit. 3. lib. 5. gloss. 4. num. 1.

(B) Idem etiam testatur Capicius decis. Neapolitana 44. Decius in leg. 2. num. 78. ff. de Reg. jur. Covarrub. de Spons. 2. part. cap. 8. §. 11. num. 6. Rom. in leg. Si vero. §. De viro, secund. fal.

qua renuntiavit Vellejano, an possit incarcerari?

3 Quæ mulier dicatur meretrix? & an possit retinere sibi datum, & petere sibi promissum?

Nota ex ista leg. quod mulier non potest 1 incarcerari pro debito civili: & idem disponit text. de jure communi in Authent. hodiè, Cod. de Custod. reor. text. in Authent. ut nulli judic. §. Necessarium, collat. 9. & ibi communiter DD. text. in Authent. sed hodiè, Cod. de Offic. diver. judic. (2) Ex quo inferas, quod licet hodiè in nostro regno debitor masculus possit incarcerari; & si intra novem dies postquam sit in carcere positus non solvat, debet tradi ipsi creditori, ut serviat ei usque ad compensationem debiti; ut in leg. 5. titul. 12. lib. 5. Ordinam. & in pragmatica 78. 79. 80. tamen mulier non potest incarcerari, nec tenetur servire, per nostram legem.

Quod tamen intellige, nisi talis mulier sit meretrix, vel luxuriosè vivens: quia tunc bene potest incarcerari, argument. text. in Authent. de restitutionibus, & ea que partit. in 11. mense, §. final. collat. 4. ubi dicit text. quod magis debet favori castitati quam luxuriæ, & luxuria non est digna privilegio legali, (A) & in expressò ita tenet Bald. in leg. Consentaneum, Codic. Quo & quando in fin. column. num. 46. & idem disponit & determinat nostra lex. Quod iterum intellige quando est soluta: secus si conjugata; quia tunc non potest incarcerari, licet luxuriosè vivat: ita singulariter tenet Joan. Andr. in Addit. ad Specul. in Rubr. de injuriis, argumento text. in leg. Si uxor. §. 1. ff. de Adul. tenet etiam & sequitur Rom. in leg. Si vero. §. de viro. ff. Solut. matrim. 2. fallen. Alexand. & Jas. in leg. Plerique. ff. de In jus voc. fin. column. Angel. de Aretin. in parte fama publica, in materia captiva, Palac. Rub. in Repet. cap. Per vestras, fol. 95. 3. column. & in præsent. (b)

Item etiam limita & intellige; nisi in matre 2 quæ est nutrix vel curatrix filiorum, & renuntiavit Vellejano & omni legum auxilio; quia bene potest incarcerari: ita Bartol. in Authent. mater & avia, Cod. Quando nupt. offic. fung. poss. penult. column. & ibi Salyc. & communiter DD. idem

idem Bart. in leg. Si qua subconditione, de testam. tutel. 5. column. Alexand. & Jas. in dict. leg. Ple-rique. ff. In jus vocando final. column. (c)

Et adde, quod in ista materia & qualibet alia, meretrix dicitur illa quae stat in lupanari vel loco publico causa quaestus: text. est in leg. Palam. ff. de Ritu nupt. Quod intellige quando ibi permansit per viginti horas: ita singulariter Salyc. in leg. Qua adulterium, Cod. de Adult. argumento text. juncta Gloss. ordinaria & communi opiniones in leg. Capitur. 5. ff. eod. titul. Item, illa quae saltem duos admittit ad se accedere pro pretio & pecunia; argumento text. in dict. leg. Palam. §. Item quacumque, de rit. nupt. per quem ita tenet Abb. in cap. Decorem. de vit. & honest. Cleric. idem Abb. in cap. Inter opera, de Spons. licet ille text. potius videatur probare contrarium. (d) Item etiam illa dicitur meretrix, quae portat habitum destinatum pro meretricibus: ita Praepos. in dict. cap. Inter opera. Si vero admisit aliquos homines sine pretio, non dicitur meretrix, nisi admisit plures quam 40. ista est Gloss. singul. in cap. Vidua 34. disp. per quem tenet Praepos. in dict. cap. Inter opera, argumento text. in cap. Latores, de Clerico excommunicato ministrante.

Item adde, quod talis meretrix, tanquam inhonesta persona & mali exempli, potest a vicinitate expelli per vicinos: ita Guido Cuman. in leg. 2. Cod. de Summ. Trinit. & Fide Cathol. quem ibi sequuntur DD. & istud est notabile & quotidianum in practica, si petatur ab honestis vicinis proximioribus. Item, talis meretrix potest retinere sibi datum, & similiter potest petere promissum: ita probat text. in leg. 4. §. Sed quos meretrici de cond. ob turp. caus. & ibi Bart. & communiter DD. Cin. & DD. in leg. 2. Cod. eodem titul. Bartol. in leg. Affectionis. ff. de Donat. & in leg. Non dubium, Cod. de Legib. Palac. Rubeus in sua Repet. cap. Per vestras, fol. 22. column. 4. Imo, quod magis est, nedum potest meretrix

fallent. ff. Solut. matrim. per textum quem dixit notabilem in leg. Si uxor. §. Divi. ff. ad legem Juliam de adult. Cifuent. hic circa finem, Palac. Rub. num. 8. Castill. gloss. in fin. Gomez Arias num. 23. & 24. Avil. in Proem. in cap. Pratorum num. 27. Segur. in leg. Imperator, num. 135. in fin. & num. 149. & ibi Didac. Perez, ff. ad Treb. Planza de Delictis cap. 34. n. 13. Matienz. alios referens, communemque hanc sententiam dicens in leg. 10. titul. 2. lib. 5. gloss. 4. num. 4. (c) Item asserit Decius in leg. Famine, num. 79. de Reg. jur. Mathesilan. notab. 109. Bald. in tract. de Carceribus, cap. 1. num. 3. Boer. decis. 249. n. 11. Bald. Novell. in tract. de Dote, 7. part. privileg. 5. Cifuent. hic num. 3. & Joan. Lupus, ubi Castill. in princ. hujus legis, Greg. in leg. 34. verb. Personalmente, titul. 4. part. 3. Gomez Arias in leg. 60. Tauri, num. 8. hancque receptiorem sententiam testatur Covarrub. lib. 2. Resol. cap. 1. num. 3. cum aliis relatis a Matienz. in leg. 10. titul. 3. lib. 5. Recop. gloss. 1. in fin. licet ipse contrarium sequatur.

(d) Quae dicatur in ista & alia materia meretrix, docet late Plaza de Delictis cap. 34. num. 7. cum aliis quos ipse refert Matienz. in leg. 10. titul. 5. lib. 5. Recopil. gloss. 4. num. 1. cum seq.

retinere data & petere promissa in foro contentioso, verum etiam potest retinere & petere in foro conscientiae: ita singulariter tenet Abb. ubi bene fundat in cap. Plerumque de Immunit. Eccles. 4. column. quaest. 3. quod est menti tenendum.

TEXT. LXIII.

EL derecho de executar por obligacion personal se prescriba por diez años; y la acción personal, y la executoria dada sobre ello, se prescriba por veinte, y no menos: pero donde en la obligacion hay hipoteca, o donde la obligacion es mixta, personal, y real, la deuda se prescriba por treinta años, y no menos.

Id est: Jus exequendi pro obligatione personali praescribitur decem annis: Et actio personalis, & executoria (scriptura) super eo data praescribitur non minus viginti, verum ubi in obligatione (Hisp. & corrupte ni fallor) est hypoteca, aut ubi obligatio est mixta, personalis, (scilicet) & realis, debitum praescribitur non minus triginta annis.

COMMENTARIUM

In Legem LXIII.

SUMMARIUM.

- 1 Jus exequendi ex contractu Guarentigio, an praescribatur per decem annos?
2 Actio personalis & executoria ejus durat per 20. annos?
3 An hodie sit sublata materia perpetuationis?

No-

fallent. ff. Solut. matrim. per textum quem dixit notabilem in leg. Si uxor. §. Divi. ff. ad legem Juliam de adult. Cifuent. hic circa finem, Palac. Rub. num. 8. Castill. gloss. in fin. Gomez Arias num. 23. & 24. Avil. in Proem. in cap. Pratorum num. 27. Segur. in leg. Imperator, num. 135. in fin. & num. 149. & ibi Didac. Perez, ff. ad Treb. Planza de Delictis cap. 34. n. 13. Matienz. alios referens, communemque hanc sententiam dicens in leg. 10. titul. 2. lib. 5. gloss. 4. num. 4.

(c) Item asserit Decius in leg. Famine, num. 79. de Reg. jur. Mathesilan. notab. 109. Bald. in tract. de Carceribus, cap. 1. num. 3. Boer. decis. 249. n. 11. Bald. Novell. in tract. de Dote, 7. part. privileg. 5. Cifuent. hic num. 3. & Joan. Lupus, ubi Castill. in princ. hujus legis, Greg. in leg. 34. verb. Personalmente, titul. 4. part. 3. Gomez Arias in leg. 60. Tauri, num. 8. hancque receptiorem sententiam testatur Covarrub. lib. 2. Resol. cap. 1. num. 3. cum aliis relatis a Matienz. in leg. 10. titul. 3. lib. 5. Recop. gloss. 1. in fin. licet ipse contrarium sequatur.

(d) Quae dicatur in ista & alia materia meretrix, docet late Plaza de Delictis cap. 34. num. 7. cum aliis quos ipse refert Matienz. in leg. 10. titul. 5. lib. 5. Recopil. gloss. 4. num. 1. cum seq.

Nota ex ista lege sequentes conclusiones. Prima: quod jus exequendi ex instrumento Guarentigio in obligatione & actione mere personali praescribitur per 10. annos. Secunda conclusio, quod actus personalis & executoria ejus praescribitur per 20. annos. Tertia conclusio, quod actio personalis cum hypoteca bonorum praescribitur per 30. annos. Quarta conclusio, quod actio mixta, personalis, & realis praescribitur per 30. annos.

Quoad primam conclusionem adde & nota: quod aperte ista lex in istis verbis, junctis sequentibus, debet intelligi in jure exequendi ex contractu Guarentigio, quod durat per decem annos: & regulariter de jure videbatur dicendum, quod duraret per triginta annos; quia executio fit per officium Judicis, & omne officium Judicis nobile in civilibus praescribitur per 30. annos, sicut ipsa actio personalis, vel realis: ista est Gloss. singularis & unica juncto text. in leg. Sicut in re, Cod. de Praescr. 30. vel 40. ann. in verb. Prosecuti, quam ibi reputat singularem & unicam Bald. in 2. lect. notat etiam & commendat Bald. in leg. 2. Cod. de Execu. rei judic. tenet etiam Bart. in leg. Prator. §. fin. ff. de Novi oper. nunt. & ibi Modern. Jas. in §. Rursus, Instit. de Action. 2. column. Franc. Bald. in tract. praes. 4. par. 4. princip. 30. quaest. Idem est in officio Judicis nobilis in causis criminalibus: ista est Gloss. singularis in leg. Querela, Cod. ad legem Cor. de fals. & ibi communiter DD. Et adde, quod istud jus exequendi, de quo in nostra lege & materia, tollitur & praescribitur per istos decem annos etiam cum mala fide: quia licet praescriptio cum mala fide sit prohibita de jure Canonico, cui est standum etiam de jure civili; tamen illud est verum & procedit in praescriptione rei mobilis vel immobilis, per quam auferitur jus & dominium alterius; secus vero de jure & modo executivo inducto a lege ad faciliorem executionem ejus, ut in nostra lege: & ita videtur velle Bartol. in leg. Planè. ff. Quod falso tutore auctore, Franc. Bald. in dict. tract. Praescript. 2 p. 3. p. 14. quaest.

Quoad secundam conclusio. quae habet, quod actio personalis & executoria ejus durat per 20. annos: dico, quod sensus hujus legis & conclusionis potest esse; quod si est actio personalis, super qua fuit lata sententia condemnatoria in favorem creditoris, quod illa prima actio &

obligatio personalis durat per 20. annos, & jus exequendi quod ex ea oritur per alios 20. Item etiam & secundò potest ista lex & conclusio intelligi, quod actio vel obligatio personalis, quae oritur de novo ex ipsa sententia, & similiter jus exequendi, quod ex ea oritur, duret per 20. annos. Et uterque intellectus est verus & juridicus, quia per sententiam latam non tollitur prima actio personalis; imò etiam alia de novo oritur, ut probat text. & ibi Glos. ordinaria & communiter DD. in leg. Si à te, §. 1. ff. de Except. rei jud. text. in leg. Evidenter eod. tit. & ibi Gloss. ordinaria, & communiter DD. text. & ibi Glos. ordinaria & communiter DD. in leg. Aliam, ff. de Novat. text. & ibi Gloss. ordinaria & communiter DD. in leg. 1. Cod. de Jud. text. & ibi Gloss. ordinaria & communiter DD. in leg. fin. Cod. de Usuris rei judic. Ex quo resultant maximi effectus; de quibus ibi per DD. Tertiò potest intelligi, quod ista actio vel obligatio personalis est posita & contenta in instrumento publico tabellionis cum clausula Guarentigia: quia illa actio & obligatio personalis durabit tunc per 20. annos; quia est juncta & corroborata cum jure exequendi. Ex quibus datur nota, intelligentia & declaratio ad leg. 3. titul. 13. lib. 3. Ordin. qua caveatur, quod actio vel obligatio personalis tantum durat per 10. annos: ut intelligatur, quando continetur in chirographo & scriptura privata; & sic non corrigitur per istam: & illa lex est utilissima, & potest praticari cum bona conscientia, quando quis solvit & non potest probare, vel aliter satisfacit creditori.

Quoad tertiam conclusionem adde, quod ratio est, quia actio personalis corroboratur & confirmatur ab ipsa hypoteca, ideo durat per majus tempus. Ex qua lege nota, quod licet actio hypothecaria de jure communi durabat per 40. annos, quando intentabatur contra debitorem vel haeredes ejus; & tantum per 30. annos quando intentabatur contra extraneos, ut in leg. Cum notissimi, juncto, §. 1. Cod. de Praescript. 30. vel 40. annor. & in leg. 27. tit. 29. part. 3. tamen hodie per nostram legem tantum durat per 30. annos, modò intentetur contra unum, modò contra alium. (e)

Quoad quartam conclusionem adde, & nota, quod actio mixta tollitur per 30. annos; ut petitio hereditatis familiae eriscunda communi dividundo. Ex qua lege inferas, quod actio mere rea-

(e) Sed quaeritur, an jus exequendi pro annuis redditibus decem annis praescribatur? In quo articulo dicendum videtur, quod si annui redditus non fuerint soluti per decem annos, praescribitur jus exequendi tam pro preteritis, quam pro futuris redditibus, ut eleganter tenet Parlador. in tract. Diversarum Quaest. pag. 55.